

لوړو زده کړو وزارت
لوگر پوهنتون
علمي او محصلانو چارو معاونیت
ښوونې او روزنې پوهنځی
کمپیوټر زده کړې څانګه

د محصلانو لارښود کتاب

ترتیب کوونکی: نوماند پوهنپال الله محمد رازدار - د کمپیوټر زده کړې څانګې آمر

۱۴۰۴ هـ. ش - ۱۴۴۷ هـ. ق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

د کمپیوټر زده کړې څانګې د آمر پیغام

بسم الله الرحمن الرحيم

په اوسني عصر کې معلوماتي ټکنالوژي او د کمپیوټر علوم د علمي، اقتصادي او ټولنيز پرمختګ له مهمو بنسټونو څخه ګڼل کېږي. د نړۍ چټک پرمختګ ښيي چې د کمپیوټر علومو زده کړه او د نوې ټکنالوژۍ اغېزمنه کارونه د هر هېواد د ودې او ځان بښاینې لپاره ارزښتناک رول لري. له همدې امله، د مسلکي، متعهدو او نوښتګرو کادرونو روزنه د وخت یوه اساسي اړتیا ده.

د لوګر پوهنتون د کمپیوټر زده کړې څانګه د همدې اړتیا په پام کې نیولو سره هڅه کوي چې د معیاري او عملي زده کړو له لارې داسې متخصص او بااخلاقه کادرونه وروزي چې د کمپیوټر علومو او ښوونې په برخه کې کافي علمي او عملي وړتیا ولري، د ستونزو د حل، څېړنې او نوښت توان پیدا کړي او د هېواد د علمي او تخنیکي پرمختګ په بهیر کې اغېزمن رول ولوبوي.

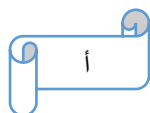
ګرانو نوو محصلینو! تاسو ته زموږ د څانګې له لوري د زړه له کومې ښه راغلاست وایم. هیله لرم چې د پوهنتون له علمي فرصتونو څخه په غوره توګه ګټه واخلي، خپلو زده کړو ته په اخلاص او زیار دوام ورکړئ، د پوهنتون اصول او مقررات مراعات کړئ، له استادانو او خپلو ټولګیوالو سره د متقابل درناوي او همکارۍ فضا پیاوړې کړئ او د علم، اخلاقو او مسلکي مهارتونو په ترلاسه کولو سره د خپل ځان، ټولنې او هېواد لپاره ګټور خدمتونه ترسره کړئ.

باور لرم چې ستاسو هڅې، زیار او استقامت به نه یوازې ستاسو د علمي بریا لامل شي، بلکې د هېواد د پرمختګ او سوکالی لپاره به هم ارزښتناکه ونډه ولري. ستاسو د علمي بریاوو، ښکمرغۍ او روښانه راتلونکي په هیله.

په درنښت

نوماند پوهنیار الله محمد رازدار

د کمپیوټر زده کړې څانګې آمر

لوړو زده کړو وزارت
لوگر پوهنتون
علمي او محصلانو چارو معاونیت
ښوونې او روزنې پوهنځی
کمپیوټر زده کړې څانګه

دمحصلانو لارښود کتاب د کمپیوټر زده کړې څانګې په (۷) ګڼه پروتوکول او ۱۴۰۴/۶/۱ ه ش مطابق ۱۴۴۷/۲/۳۰ نېټې شوری کې ثبت او تائید دی .

د کمپیوټر زده کړې څانګې آمر
نوماند پوهنیار الله محمد رازدار
لاسلیک ( )

د کمپیوټر زده کړې څانګې د محصلانو لارښود کتاب د ښوونې او روزنې پوهنځي په (۸) ګڼه پروتوکول او ۱۴۰۴/۸/۲۲ نېټه شوری کې ثبت او تائید دی .

د ښوونې او روزنې پوهنځي رئیس
پوهنمل ابراهیم نوري
لاسلیک ( )

فهرست عناوین

صفحه	عنوان
ج	لومړۍ فصل: عمومي معلومات .....
ج	۱.۱ د پوهنتون پېژندنه .....
1	۱.۲ د پوهنځي او ډیپارټمنټ پېژندنه .....
1	لرليد (Vision) .....
1	رسالت (Mission) .....
1	ستراتیژیکې موخې (Strategic Goals) .....
2	ارزښتونه (Objectives) .....
2	د کمپیوټر زده کړې څانګې جوړښت او تشکيلات .....
2	د کمپیوټر زده کړې څانګې د علمي کادر غړو احصائیه .....
3	دوهم فصل: مقررات او عمومي لارښوونې .....
3	۲.۱ د پوهنتون عمومي اصول او ارزښتونه .....
3	۲.۲ د ټولګي اصول .....
4	درېم فصل: د کرېډېټ لايحه .....
4	۳.۱ د کرېډېټ سیستم تعريف .....
6	3.4 د کمپیوټر زده کړې څانګې نصاب .....
6	1.1.1 لومړۍ سمستر .....
7	1.1.2 دویم سمستر .....
8	1.1.3 دریم سمستر .....
9	1.1.4 څلورم سمستر .....
10	1.1.5 پنځم سمستر .....
11	1.1.6 شپږم سمستر .....
12	1.1.7 اووم سمستر .....
13	1.1.8 اتم سمستر .....
14	څلورم فصل: خدمات او فرصتونه د محصلینو لپاره .....
14	۴.۱ د کمپیوټر لټ پېژندنه .....
14	۴.۲ د کمپیوټر لټ د استفادې شرایط .....
15	4.3 کتابتون او درسي منابع .....
15	.....

16	4.4 د انټرنېټ او ډیجیټلې خدماتو وړاندې کول
16	4.5 علمي او اکاډمیک مشورتي خدمات
17	4.6 علمي سفرونه
17	پنځم فصل: کاری فرصتونه
17	6.1 دکمپیوټر زده کړې څانگې کاري فرصتونه

لومړی فصل: عمومي معلومات

۱.۱ د پوهنتون پېژندنه

لوگر پوهنتون په ۱۳۹۳ هـ.ش کال کې خپل علمي او اکاډمیک فعالیت د کیمیا-بیولوژی او ریاضي-فزیک له دوو ډیپارټمنټونو سره پیل کړ. دغه پوهنتون اوس مهال څلور پوهنځي لري چې په لاندې ډول دي:

د ښوونې او روزنې پوهنځی: د کمپیوټر زده کړه، کیمیا، فزیک، ریاضي، بیولوژي، انګلیسي او اسلامي ثقافت.

د کرنې پوهنځی: اګرونومي او کرنیز اقتصاد او پراختیا.

د شریعتو پوهنځی: فقه او قانون، او اسلامي تعلیمات.

د جیولوجی او کانونو پوهنځی: د کانونو اکتشاف او استخراج.

لوگر پوهنتون د هېواد له معتبرو لوړو زده کړو بنسټونو څخه دی، چې په بېلابېلو علمي څانګو کې د معیاري او باکیفیته زده کړو زمینه برابروي. د دې پوهنتون اساسي موخه د داسې مسلکي، ژمنو او وړ کادرونو روزنه ده چې د هېواد د علمي، تخنیکي او ټولنیز پرمختګ لپاره اغېزمن خدمتونه ترسره کړي.

۱.۲ د پوهنځي او ډیپارټمنټ پیژندنه

د کمپیوټر زده کړې خانګه د ښوونې او روزنې پوهنځي په چوکاټ کې د لوړو زده کړو وزارت د (۲۲۶۸) ګڼې وړاندیز، د ۴/۹/۱۴۴۴ هـ ق نېټې او د ریاست الوزرا د عالي مقام د (۳۳۰۵) ګڼې حکم د ۱۰/۹/۱۴۴۴ هـ ق نېټې پر بنسټ ایجاد او په رسمي ډول یې خپل علمي فعالیت پیل کړ.

د کمپیوټر زده کړې خانګه د لومړي ځل لپاره د ۱۴۰۳ هـ ش کال د خزاني سمستر لپاره (۸۱) تنه محصلین جذب کړل چې تر اوسه پورې خپلو زده کړو ته دوام ورکوي.

دا خانګه په اوسني وخت کې څلور تنه علمي کادر غړي لري، چې له دې جملې څخه یو تن د کابل پوهنتون د معلوماتي ټکنالوژۍ په برخه کې د ماسټرۍ په پروګرام کې په تحصیل بوخت دی، او پاتې درې تنه د خانګه او پوهنتون په کچه د تدریس او علمي چارو مسئولیت پر غاړه لري.

د یادولو وړ ده چې په اوس وخت کې د کمپیوټر زده کړې خانګه (۱۰۲) تنه محصلین د لیسانس دورې په بېلابېلو علمي سمسترونو کې خپلو زده کړو ته دوام ورکوي.

لرید (Vision)

د کمپیوټر زده کړې خانګه هڅه کوي چې د معیاري تدریس له لارې مسلکي کادرونه او ښوونکي وروزي، خو د هیواد په کچه مثبت بدلون رامنځته کړي او یوه منل شوې خانګه وگرځي.

رسالت (Mission)

د کمپیوټر زده کړې خانګه د معیاري تحصیلي نصاب، عصري تدریسي میتودونو، معاصرې ټکنالوژۍ او څېړنیز مهارتونو پر بنسټ سمبال ژمن، مسلکي کادرونه او ښوونکي وروزي.

ستراتیژیکې موخې (Strategic Goals)

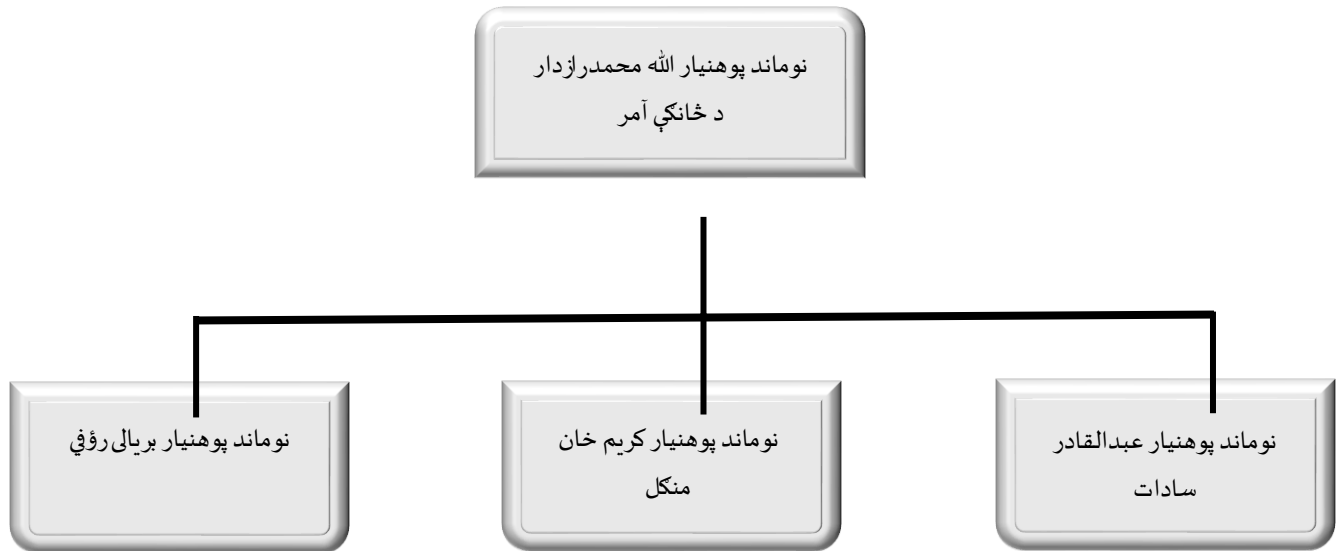
1. په اسلامي او ملي روحیه سمبال متخصص کادرونه او ښوونکي روزل.
2. د کمپیوټر په برخه کې دداسې نظري او عملي پروګرامونو جوړول چې د ورځني ژوند د مشکلاتو د حل لپاره ترې کار واخیستل شي.
3. د څېړنیزو پروژو په مرسته د ټولني ستونزو ته حل لاره لټول.
4. په محصلینو کې د څېړنو مهارتونه لوړول.
5. محصلین د کمپیوټر ساینس له مهمو برخو لکه پروګرامینګ، معلوماتي سیستمونو، شبکه جوړونې او نورو سره اشنا کول.
6. په معلوماتي ټکنالوژۍ او عصري میتودونو سمبال تدریس.
7. د خانګه د کمي او کيفي ارتقا لپاره علمي، مسلکي او تخصصي لارښوونو څخه کار اخیستل.
8. د یوې فزیکي او ډیجیټلي کتابخانې جوړول د خانګه په کچه.
9. د نورو پوهنځیو محصلین له نوې ټکنالوژۍ سره اشنا کول او هغوی ته د بازار د اړتیاو سره سم وړتیا ورکول.
10. د علمي مقالو او څېړنو خپرول.

ارزښتونه (Objectives)

1. اسلامي، ملي اخلاقو او مسلکي اصولو ته ژمنتيا.
2. نوښتونه رامنځ ته کول او پلي کول
3. د چارو روښتيا او حساب ورکول
4. د عدالت او برابري تأمينول
5. چاپيريال ساتنه
6. په هر اړخيز پرمختگ کې گډ کار
7. فرصتونه پېژندل او له شته امکاناتو او فرصتونو گټه اخيستل

د کمپيوټر زده کړې خانگي جوړښت او تشکيلات

د کمپيوټر زده کړې خانگه اوس مهال څلور تنه غړي لري چې په لاندې ډول دي.

د کمپيوټر زده کړې خانگي د علمي کادر غړو احصائيه

شمبره	نوم	تخلص	د پلار نوم	علمي رتبه	د تحصيل درجه	تحصيلي خانگي	تقرر نېټه	کاري تجربه	علمي آثار	د علمي مقالو خپرېدل	کتنې
۱	الله محمد	رازدار	راز محمد	نومانډ پوهنيار	ليسانس	کمپيوټر ساينس	۱۴۰۳/۶/۲۹	۲	۰	۲	
۲	بريالي	رؤفي	رحيم گل	نومانډ پوهنيار	ليسانس	کمپيوټر ساينس	۱۴۰۱/۷/۶	۴	۰	۲	
۳	عبدالقادر	سادات	سيد حضرت شاه	نومانډ پوهنيار	ليسانس	کمپيوټر ساينس	۱۴۰۳/۷/۲۶	۲	۰	نلري	
۴	کريم خان	منگل	يار محمد	نومانډ پوهنيار	ليسانس	کمپيوټر ساينس	۱۴۴۷/۱۱/۱	۲ م	۰	نلري	

دوهم فصل : مقررات او عمومي لارښوونې

دا برخه هغه ټول قوانين او اصول بيانوي چې هر محصل يې د پوهنتون او ټولگي په چاپېريال کې په رعايت کولو مکلف دی. د دغو اصولو نه مراعات د انضباطي ستونزو سبب گرځېدای شي. دغه مقررات د محصل سلوک د ټولگي دننه او بهر تنظيموي او د يو منظم، اغېزمن او معياري تعليمي چاپېريال د رامنځته کولو لپاره يې مراعات اړين دي.

۲.۱ د پوهنتون عمومي اصول او ارزښتونه

- د اسلامي او ملي ارزښتونو درناوی
- د نورو حقوقو ته احترام او مراعات
- د پوهنتون د بېلابېلو برخو د اصولو پابندي
- د پېژندنې کارت (ID) له ځان سره درلودل
- د پوهنتون د چاپېريال پاکوالي ته پاملرنه
- د پوهنتون د وسايلو او زيربناوو ساتنه او له زيان رسولو څخه ډډه کول
- د اداري او اکاډميکو کارکوونکو د امرنو اطاعت او درناوی

۲.۲ د ټولگي اصول

- د اسلامي اصولو مراعات
- په ټاکلي وخت (On time) حاضریدل
- حاضري دوه ځله اخیستل کېږي: د درس په پيل او د درس په پای کې
- د اړتيا په صورت کې د نوبت اخیستلو کتابچه له ځان سره درلودل (سپارښتنه)
- د نورو مضامينو مطالعه د درس پر مهال نه کول
- د موبایل خاموش ساتل او د اړتيا پرته له ځواب ورکولو ډډه کول
- د درسي موادو له ځان سره درلودل او له غير ضروري وسايلو ډډه کول
- پوښتنې د درس په پای کې کول
- د ټولگي او پوهنتون د پاکوالي ساتل
- د استاد او همصنفیانو ترمنځ متقابل احترام او د نورو سپکاوی نه کول
- په ډله ییزو فعالیتونو کې فعال گډون
- د بې ځایه خبرو او شور څخه ډډه کول
- د تدریسي بهیر د گډوډۍ څخه ډډه کول
- د کورني کارونو ترسره کول
- مناسب ظاهري بڼه
- د نظم او انضباط ټولو قوانينو مراعات

- د کمپیوټر لب د اصولو مراعات، د وسایلو سمه استفاده او د تخنیکي وسایلو ساتنه

درېم فصل: د کرېډېټ لایحه

د کرډیت سیستم په نړۍ کې د یو معیاري او اغېزمن تعلیمي سیستم په توګه کارول کېږي، چې اساسي موخه یې د محصل فعال ګډون، مسؤلیت اخیستنه او د زده کړو د کیفیت لوړول دي.

۳.۱ د کرېډېټ سیستم تعریف

کرډیت د درسي واحد په معنی دی چې پر بنسټ یې د یوې تحصیلي څانګې د اتو سمسترونو نصاب تنظیمېږي او د هر مضمون ونډه او څانګړتیاوې مشخصېږي.

په بل عبارت، کرډیت د یوې اوونۍ په جریان کې د یو مضمون د درسي ساعتونو شمېر ته ویل کېږي، چې هر درسي ساعت ۵۰ دقیقې وخت لري.

بېلګې:

مضمون تجوید → ۱ کرډیت → په اوونۍ کې یو درسي ساعت

مضمون انګلیسي → ۲ کرډیت → په اوونۍ کې دوه درسي ساعتونه

۳.۲ د کرډیت سیستم مهمې مادې

د لیسانس دورې موده په اوسط ډول ۴ کاله ده.

د لیسانس دورې لپاره لږ تر لږه ۱۳۶ او زیات تر ۱۶۸ کرډیتونه ټاکل شوي دي.

د لیسانس دورې مضامین په لاندې ډول وېشل کېږي:

تخصیصي مضامین: لږ تر لږه ۵۰٪

اساسي مضامین: تر ۳۰٪ پورې

پوهنتون شموله او اختیاري مضامین: ۱۲٪

مونوګراف او د پروژې دفاع: ۸٪

یو مضمون په یوه ورځ کې له دوو کرډیتونو زیات نه تدریس کېږي، البته عملي او ساحوي مضامین مستثنا دي.

یو مضمون په اوونۍ کې تر پنځو کرډیتونو پورې تدریس کېدای شي.

د محصل درسي مکلفیت په یوه سمستر کې له ۱۷ تر ۲۱ کرډیتونو پورې وي.

د امتحان لپاره د گډون شرط لږ تر لږه ۷۵٪ حاضري پوره کول دي. هغه محصل چې له ۲۵٪ څخه زيات غير حاضري ولري، له امتحان څخه محروم گڼل کېږي.

د کاميابۍ نمره د هر مضمون لپاره لږ تر لږه ۵۵ ده، او په سمستر کې د عمومي اوسط ۶۰٪ پوره کول هم اړين دي.

که محصل دوه ځله پرله پسې د ۶۰٪ اوسط پوره نه کړي، اخطار ورکول کېږي. که درېيم ځل هم ناکام شي، له پوهنتون څخه دايمي اخراجېږي.

د راتلونکي سمستر ته ارتقا د هماغه سمستر د نيمايي څخه په زياتو کړديتونو کې د بريا پر بنسټ ترسره کېږي. که محصل د سمستر په زياترو کړديتونو کې ناکام، محروم يا غير حاضر شي، سمستر تکراروي او راتلونکي کال بيا هماغه سمستر ته راگرځي.

که دوه ځله پرله پسې په زياترو کړديتونو کې ناکامي تکرار شي، محصل له پوهنتون څخه اخراجېږي.

۳.۳ د ارزونې سيستم

د کړديت سيستم د ارزونې طريقه په لاندې څلورو برخو وېشل شوې ده:

۱۰٪ د ټولگي فعال گډون او حاضري

۱۰٪ کورني کارونه او د سيمينارونو برابرول او وړاندې کول

۲۰٪ د منځني سمستر ازموينه

۶۰٪ نهايي ازموينه

په ازموينو کې څو انتخابي، مقابلي، لنډ ځواب، تشریحي محدود، تحلیلي او تشریحي پراخ ډول سوالونه شامل وي، چې د آسانه، متوسط، سخت او مفهومي سطحو پوښتنې پکې راځي.

د ازموينو پايلې تر اعظمي پنځو ورځو پورې اعلانېږي او محصلين کولای شي خپلې نمرې د HEMIS سيستم له لارې وگوري. که کوم محصل له خپلې نمرې څخه قناعت ونه لري، د اعتراض حق لري او د هغه د ازموينې پاڼه د امتحاناتو کمېټه له سره ارزوي. د اعتراض نتيجه د ځانگړې کمېسيون له خوا محصل ته رسېږي او د هېڅ محصل حق نه ضايع کېږي.

3.4 د کمپیوټر زده کړې څانګې نصاب

د کمپیوټر زده کړې څانګې اوسنی نصاب د لوړو زده کړو وزارت د علمي معیارونو او رسمي لارښوونو پر بنسټ ترتیب شوی دی. دا نصاب د ۱۴۰۳ هـ ش کال په جریان کې د رسمي مکتوب له لارې د پکتیا پوهنتون څخه د اړوندو علمي مراجعو په استازیتوب ترلاسه او د تطبیق لپاره منظور شوی دی.

په دغه نصاب کې د هر مضمون عمومي معلومات، د تدریس موخې، د زده کړې پایلې او تفصیلي علمي محتوا په منظم او معیاري ډول ځای پر ځای شوي ده، ترڅو د تدریس بهیر د معاصر علمي معیارونو مطابق پر مخ یووړل شي. یاد نصاب د لوړو زده کړو وزارت د نافذو اصولو له مخې د ټاکلې مودې لپاره اعتبار لري او د اړتیا پر مهال د وزارت د علمي کمېټو له خوا د بیا کتنې او تعدیل لاندې راتلای شي.

1.1.1 لومړی سمستر

کتنې	وړاندې لازمي مضامین	هغه پوهنځی او یا ډیپارټمنټ چې د تدریس چارې یې پر غاړه لري	کریا پیژنو شمېر	درسي ساعتونه				د مضمون کټګوري	کوډ	مضمون	نمبره
				مجموعه	سمینار، علمي سفر او یا پروژه	عملي	نظري				
-	-	کمپیوټر زده کړې	۴	۶۴	۳	۳۲	۳۲	تخصیصي	Ns.cs 111	کمپیوټر اساسات	1
-	-	فزیک	۳	۴۸		۰	۴۸	اساسي	Ns.cs 112	عمومي فزیک	2
-	-	ریاضي	۴	۶۴		۰	۶۴	اساسي	Ns.cs 113	عمومي ریاضي	3
-	-	کمپیوټر زده کړه	۴	۶۴		۵۰	۱۴	تخصیصي	Ns.cs 114	چلیز سیستم ۱	4
-	-	ارواپوهنه	۲	۳۲		۰	۳۲	مسلكي/اساسي	Ns.cs 115	عمومي ارواپوهنه	5
-	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲		۰	۳۲	پوهنتون شمول	Sl.ic-0171	د اسلام اعتقادي نظام	6
-	-	اسلامي ثقافت	۱	۱۶		۱۶	۰	پوهنتون شمول	Sl.IC-0172	تلاوت او تجوید	7
			۲۰	۳۲۰	۳	۹۸	۲۲۲	مجموعه			

کټنې	وړاندي لازمي مضامين	هغه پوهنځي او يا ډيپارټمنټ چې د تدريس چارې يې پر غاړه لري	کريپاټونو شمېر	درسي ساعتونه				د مضمون کټگوري	کوډ	مضمون	شمېره
				مجموعه	سمينار، علمي سفر او يا پروژه	عملي	نظري				
-	-	کمپيوټر زده کړه	۴	۶۴	۳	۲۴	۴۰	تخصیصي	Ns.cs 121	هارډویر	1
عمومي رياضي	عمومي رياضي	رياضي	۲	۳۲	۰	۰	۳۲	اساسي	Ns.cs 123	منطق رياضي	2
-	-	ارواپوهنه	۲	۳۲	۰	۰	۳۲	مسلكي/اساسي	Ns.cs 124	انكشافی ارواپوهنه	3
-	-	تاریخ	۲	۳۲	۰	۰	۳۲	پوهنتون شمول	Ns.cs 125	معاصر تاریخ	4
-	-	کمپيوټر زده کړه	۴	۶۴	۳	۴۰	۲۴	تخصیصي	Ns.cs 126	د پروگرام لیکنې اساسات	5
-	-	انگلیسي	۲	۳۲	۰	۰	۳۲	پوهنتون شمول	Ns.cs 128	انگلیسي ۱	6
-	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲	۰	۰	۳۲	پوهنتون شمول	Sl.ic-0273	د اسلام عبادتي نظام	7
-	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲	۰	۰	۳۲	پوهنتون شمول	Sl.ic-0274	سیرت	8
			۲۰	۳۲۰	۶	۶۴	۲۵۶	مجموعه			

1.1.3. دریم سمسٹر

کتاب	وړاندې لازمي مضامين	هغه پوهنځي او يا ډيپارټمنټ چې د تدريس چارې يې پر غاړه لري	کريکيټونو شمېر	درسي ساعتونه				د مضمون کټگوري	کوډ	مضمون	شېره
				مجموعه	سمینار، علمي سفر او يا پروژه	عملي	نظري				
-	-	کمپيوټر زده کړه	۴	۶۴	۲	۲۴	۴۰	تخصیصی	Ns.cs 231	شبکې اساسات	1
-	-	ریاضی	۳	۴۸		۰	۴۸	اساسی	Ns.cs 232	احصایه	2
-	-	ارواپوهنه	۲	۳۲			۳۲	مسلكي/اساسی	Ns.cs 233	تعلیمی ارواپوهنه	3
-	-	فزیک	۲	۳۲	۰		۳۲	تخصیصی	Ns.cs 234	الکترونیک	4
-	-	کمپيوټر زده کړه	۴	۶۴	۳	۵۲	۱۲	تخصیصی	Ns.cs 235	جاوا ۲	5
-	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲	۰		۳۲	پوهنتون شمول	Sl.ic-0375	د اسلام اخلاقي نظام	6
-	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲	۰		۳۲	پوهنتون شمول	Sl.ic-0376	د اسلام ټولنيز نظام	7
-	-	انگلیسی	۲	۳۲	۰		۳۲	پوهنتون شمول	Ns.cs 237	انگلیسی ۲	8
			۲۱	۳۳۶	۵	۷۶	۲۶۰	مجموعه			

کتنې	وړاندې لازمي مضامين	هغه پوهنځي او يا ډيپارټمنټ چې د تدريس چارې يې پر غاړه لري	کريديټونو شمېر	درسي ساعتونه				د مضمون کټگوري	کوډ	مضمون	شېره
				مجموعه	سمينار، علمي سفر او يا پروژه	عملي	نظري				
-	-	رياضي	۳	۴۸	۰	۸	۴۰	اساسي	Ns.cs 241	تيوري احتمالات	1
-	-	کمپيوټر زده کړه	۴	۶۴	۳	۲۴	۴۰	اختصاصي	Ns.cs 243	د ډيټابيس اساسات	2
جاوا ۲	-	کمپيوټر زده کړه	۴	۶۴	۳	۵۲	۱۲	اختصاصي	Ns.cs 244	ويژول بيسک ډاټ نيت	3
شبکې اساسات	-	کمپيوټر زده کړه	۴	۶۴	۳	۲۴	۴۰	اختصاصي	Ns.cs 245	شبکه ۲	4
-	-	انگليسي	۲	۳۲			۳۲	تخصصي	Ns.cs 247	اکاډميکه انگليسي	5
-	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲			۳۲	پوهنتون شمول	Sl.ic-0477	فکري پوهنه	6
-	-	اسلامي ثقافت	۱	۱۶			۱۶	پوهنتون شمول	Sl.ic-0478	اديان او مذاهب	7
			۲۰	۳۲۰	۹	۱۰۸	۲۱۲	مجموعه			

کتنې	وړاندې لازمي مضامين	هغه پوهنځی او یا ډیپارټمنټ چې د تدریس چارې یې پر غاړه لري	کریډیټونو شمېر	درسي ساعتونه				د مضمون کټگوري	کوډ	مضمون	نمبره
				مجموعه	سمینار، علمي سفر او یا پروژه	عملي	نظري				
-	-	کمپیوټر زده کړه	۴	۶۴	۳	۴۸	۱۶	اختصاصي	Ns.cs 351	سي شارب	1
-	-	ارواپوهنه	۲	۳۲	۰	۰	۳۲	مسلكي/اساسي	Ns.cs 352	تدریس عمومي میتود	2
-	-	کمپیوټر زده کړه	۳	۴۸	۳	۱۶	۳۲	اختصاصي	Ns.cs 353	بې سیمه شبکه	3
-	-	کمپیوټر زده کړه	۴	۶۴	۳	۴۸	۱۶	اختصاصي	Ns.cs 354	پرمختللی ډیټابیس	4
-	-	ارواپوهنه	۲	۳۲	۰	۱۲	۲۰	پوهنتون شمول	Ns.cs 355	بدني روزنه	5
-	-	بیولوژي	۲	۳۲	۰	۰	۳۲	پوهنتون شمول	Ns.cs 357	چاپیریال ساتنه	6
-	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲	۰	۰	۳۲	پوهنتون شمول	Sl.ic-0579	د اسلام سياسي نظام	7
-	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲	۰	۰	۳۲	پوهنتون شمول	Sl.ic-0580	د اسلام اداري نظام	8
			۲۱	۳۶۸	۹	۱۲۴	۲۴۴	مجموعه			

کتنې	وړاندې لازمي مضامين	هغه پوهنځی او یا ډیپارټمنټ چې د تدریس چارې یې پر غاړه لري	کریډیټونو شمېر	درسي ساعتونه				د مضمون کټگوري	کوډ	مضمون	شېره
				مجموعه	سمینار، علمي سفر او یا پروژه	عملي	نظري				
	ډیټابیس	کمپیوټر زده کړه	۴	۶۴	۳	۱۶	۴۸	اختصاصي	Ns.cs 361	ډیټا سټورکچر	1
	-	ارواپوهنه	۲	۳۲		۰	۳۲	مسلكي / اساسي	Ns.cs 362	ارزيابي	2
	-	کمپیوټر زده کړه	۴	۶۴		۳۲	۳۲	اختصاصي	Ns.cs 363	د کمپیوټر درسي میتود	3
	چلیز سیستم ۱	کمپیوټر زده کړه	۲	۳۲		۲۴	۸	اختصاصي	Ns.cs 365	چلیز سیستم ۲	4
	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲		۰	۳۲	پوهنتون شمول	Sl.ic-681	اسلام اقتصادي نظام	5
	-	کمپیوټر زده کړه	۴	۶۴	۳	۴۸	۱۶	اختصاصي	Ns.cs 364	ویب ډیزاین اساسات	6
			۱۸	۲۸۸	۶	۱۲۰	۱۶۸	مجموعه			

کتنی	وړاندې لازمي مضامين	هغه پوهنځی او یا ډیپارټمنټ چې د تدریس چارې یې پر غاړه لري	کریا پلټونو شمېر	درسي ساعتونه				د مضمون کټگوري	کوډ	مضمون	نمبره
				مجموعه	سمینار، علمي سفر او یا پروژه	عملي	نظري				
-	-	کمپیوټر زده کړه	۲	۳۲		۸	۲۴	اختصاصي	Ns.cs 471	د شبکې امنیت	1
-	-	ارواپوهنه	۲	۳۲			۳۲	مسلكي/اساسي	Ns.cs 472	تعلیمی تکنالوژي	2
-	-	کمپیوټر زده کړه	۳	۴۸		۱۶	۳۲	اختصاصي	Ns.cs 473	خپړنه	3
-	-	کمپیوټر زده کړه	۴	۶۴		۱۶	۴۸	اختصاصي	Ns.cs 474	تدریس میتود	4
-	-	کمپیوټر زده کړه	۴	۶۴		۵۰	۱۴	اختصاصي	Ns.cs 475	پرمختللی ویب ډیزاین	5
-	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲		۰	۳۲	پوهنتون شمول	Sl.ic-0782	قرآن او معاصر علوم	6
			۱۷	۱۷۲	۰	۹۰	۱۸۲	مجموعه			

مخني	وراندې لازمي مضامين	هغه پوهنځي او يا ډيپارټمنټ چې د تدریس چارې يې پر غاړه لري	کريډايټونو شمېر	درسي ساعتونه				د مضمون کټگوري	کوډ	مضمون	نمبره
				مجموعه	سمینار، علمي سفر او يا پروژه	عملي	نظري				
-	-	کمپيوټر زده کړه	۴	۶۴	۴	۳۲	۳۲	اختصاصي	Ns.cs 481	شبکې ډيزاين	1
-	-	کمپيوټر زده کړه	۴	۶۴	۴	۳۲	۳۲	اختصاصي	Ns.cs 482	ويب پروژه	2
-	-	ارواپوهنه	۲	۳۲		۰	۳۲	پوهنتون شمول	Ns.cs 483	تعليمي اداره	3
-	-	کمپيوټر زده کړه	۴	۶۴		۵۴	۱۰	اختصاصي	Ns.cs 485	مونوگراف	4
-	-	ارواپوهنه	۲	۳۲		۰	۳۲	مسلكي/اساسي	Ns.cs 242	تعليم و تربیې اساسات	5
-	-	اسلامي ثقافت	۲	۳۲		۰	۳۲	پوهنتون شمول	Si.ic-0883	اسلامي تمدن	6
			۱۸	۲۸۸	۸	۱۱۸	۱۷۰	مجموعه			

څلورم فصل: خدمات او فرصتونه د محصلينو لپاره

خدمات او فرصتونه د هر تعليمي بنسټ له مهمو برخو څخه گڼل کېږي، چې د محصلينو د استعدادونو د ودې، عملي زده کړو او مسلکي مهارتونو په لوړولو کې اساسي رول لري. په اوسني عصر کې د معلوماتي ټکنالوژۍ په برخه کې د عملي امکاناتو شتون د علمي پرمختگ او د ټولني د اړتياوو د پوره کولو لپاره يو مهم ضرورت گڼل کېږي.

۴.۱ د کمپيوټر لب پېژندنه

د کمپيوټر زده کړې څانگه کوم ځانگړی خپلواک کمپيوټر لابراتوار نه لري، بلکې د پوهنتون له عمومي کمپيوټر لب څخه د تدریسي او عملي فعاليتونو لپاره استفاده کوي.

په دغه کمپيوټر لب کې محصلين او استادان د بېلابېلو مضامينو د عملي زده کړو، تمرینونو، څېړنيزو کارونو او سافټويرونو د کارونې لپاره له موجودو کمپيوټري وسايلو څخه گټه اخلي. دغه مرکز د پوهنتون د ټولو اړوندو څانگو لپاره گډ علمي او تخنیکي خدمت وړاندې کوي او د محصلينو د عملي مهارتونو په پياوړتيا کې مهم رول لري.

۴.۲ د کمپيوټر لب د استفادې شرايط

د کمپيوټر لب د پوهنتون يو گډ علمي مرکز دی چې د محصلينو د عملي زده کړو لپاره کارول کېږي. د نظم، انضباط او د وسايلو د خوندي ساتلو په موخه لاندې اصول او مقررات مراعاتول ضروري دي:

- د کمپيوټر لب ته د داخلېدو پر مهال د نظم مراعتول
- د کمپيوټر وسايلو سمه او مسلکي استفاده
- د خوړو او څښاک څخه د کمپيوټر لب په داخل کې ډډه کول
- د کمپيوټر لب د پاکوالي او نظم ساتل
- د وسايلو لکه کيبورډ، ماوس، سکرین او نورو تجهيزاتو سره احتیاط کول
- د بې اجازې سافټويرونو له نصبولو او کارولو څخه ډډه کول
- د انټرنیټ له غیر علمي او غیر تعليمي استعمال څخه پرېهېز
- د شخصي حساب (Login) معلوماتو خوندي ساتل او له نورو سره نه شریکول
- د USB او بهرنیو وسايلو له کارولو مخکې د ویروس چک کول
- د کمپيوټر سیستمونو او فایلونو له خرابولو، حذفولو يا بدلون څخه ډډه کول
- د هر ډول تخنیکي ستونزې په صورت کې د مسؤل استاد يا تخنیکي کارکوونکي خبرول
- د کار له پای ته رسېدو وروسته کمپيوټرونه سم بندول او ځای پرېښودل
- د چاپ (Printing) وسايلو څخه د اصولو مطابق استفاده کول
- د گډو وسايلو په کارولو کې نوبت او انصاف ساتل

• د کمپیوتر لب د اداري او تخنیکي لارښوونو بشپړ رعایت

4.3 کتابتون او درسي منابع

د کمپیوتر زده کړې څانگې د محصلینو او استادانو د اړتیاوو د پوره کولو لپاره د پوهنتون له عمومي کتابتون او د پوهنځي له فرعي کتابتون څخه استفاده کوي.

په دغو کتابتونونو کې د بېلابېلو علمي برخو اړوند معیاري درسي کتابونه، مرجع کتابونه او څېړنیزې سرچینې موجودې دي، چې محصلین او استادان کولای شي د خپلو اړتیاوو مطابق ترې گټه واخلي. محصلین کولای شي د اړتیا په صورت کې کتابونه د اصولو مطابق په امانت واخلي او د ټاکلې مودې تر پای ته رسېدو وروسته یې بیرته کتابتون ته وسپاري.

د لوگر پوهنتون عمومي کتابتون د زراعت پوهنځي په بلاک کې موقعیت لري، چې په کې د بېلابېلو علمي څانگو اړوند کتابونه او منابع شتون لري. دغه کتابتون د مطالعې لپاره ارامه او مناسب چاپیریال لري، او محصلین کولای شي هره ورځ له ټاکلي وخت څخه استفاده ترې وکړي.

همدارنگه د ښوونې او روزنې پوهنځي په بلاک کې فرعي کتابتون هم شتون لري، چې د محصلینو لپاره د مطالعې او علمي څېړنو اسانتیاوې برابرې.

محصلین کولای شي د کتابونو د امانت اخیستلو لپاره د کتابتون له اصولو سره سم ثبت ترسره کړي او د ټاکلې مودې په دننه کې کتابونه بیرته وسپاري.

4.4 د انټرنېټ او ډیجیټلي خدماتو وړاندې کول

لوگر پوهنتون د فایبر نوري انټرنېټ له اسانتیا څخه برخمن دی چې د نږدې ۳۰ Mbps په سرعت سره د پوهنتون په بېلابېلو برخو کې فعال دی. په درسي صنفونو کې ځانگړي شبکوي (Switch) وسایل نصب شوي دي، چې محصلین کولی شي د ځانگړي کیبل په وسیله له لپټاپونو څخه د انټرنېټ له دې اسانتیا څخه استفاده وکړي.

همدارنگه د غرمې له ۱۲ بجو څخه تر ۱ بجې پورې د وای فای انټرنېټ خدمت هم د محصلینو لپاره فعال وي، چې د درسي موادو د ډاونلوډ، علمي گروپونو څخه د استفادې او د اړتیا وړ تعلیمي موادو د ترتیب لپاره ترې گټه اخیستل کېږي.

د یادونې وړ ده چې په پوهنتون کې یو عمومي کمپیوټر لب شتون لري چې نږدې ۴۰ نوي کمپیوټرونه لري او ټول یې له انټرنېټ سره وصل دي. محصلین کولای شي په دغه کمپیوټر لب کې خپل عملي درسي مهارتونه پیاوړي کړي او د کمپیوټر اړوند مضامین په عملي ډول زده کړي.

4.5 علمي او اکاډمیک مشورتي خدمات

د محصلینو د علمي پرمختگ، ستونزو د حل او د زده کړو د بهیر د ښه مدیریت په موخه، د هر صنف لپاره د ډیپارټمنټ د علمي شورا له لوري یو استاد د استاد رهنما (Advisor) په توگه ټاکل کېږي.

دغه استاد د خپل صنف له محصلینو سره د ټاکلي مهالویش له مخې په هره میاشت کې جلسه ترسره کوي، چې په دې جلسو کې د محصلینو علمي ستونزې، اړتیاوې، نظریات او وړاندیزونه په خلاص او باوري چاپیریال کې له استاد سره شریکېږي. استاد رهنما هڅه کوي چې د امکان تر حده دغه ستونزې حل کړي او د اړتیا په صورت کې موضوع د ډیپارټمنټ له آمریت سره هم شریکه کړي.

د استاد رهنما د میاشتنیو جلسو تمرکز په لاندې برخو وي:

- علمي او اکاډمیک مسائل
- د نظم او انضباط اړوند موضوعات
- د کتابتون، نشراتو او کمپیوټر لب اړوند خدمات

دا مشورتي بهیر یوازې تر جلسو محدود نه دی، بلکې استادان تل هڅه کوي چې د محصلینو د زده کړو ستونزې، د مونوگراف موضوع انتخاب، رواني او تعلیمي خنډونه او نورې اړوندې ستونزې په وخت حل کړي، خو د هغوی د علمي پرمختگ لپاره مناسب چاپیریال برابر شي.

4.6 علمي سفرونه

د نظري او عملي زده کړو ترمنځ د اړیکې د پیاوړتیا په موخه، د کمپیوټر زده کړې ډیپارټمنټ او لوگر پوهنتون تل هڅه کوي چې د امکان تر حده د محصلینو لپاره د علمي سفرونو (سیرونو) مناسب امکانات برابر کړي.

د دغو علمي سفرونو موخه دا ده چې محصلین د خپلو زده کړو عملي اړخ له نږدې وويني، د معلوماتي ټکنالوژۍ له حقيقي چاپیریال سره آشنا شي او د کمپیوټر د علم د تطبیق بېلابېل اړخونه په واقعي ژوند او کاري ساحه کې درک کړي. دا سفرونه له محصلینو سره مرسته کوي چې د معاصرې ټکنالوژۍ په بېلابېلو برخو کې عملي تجربه ترلاسه کړي او خپل علمي درک لا پیاوړی کړي.

پنځم فصل: کاري فرصتونه

6.1 د کمپیوټر زده کړې څانګې کاري فرصتونه

يکې از افکارې که همیشه محصلین با آن درگیر هستند این است که بعد از تکمیل دوره‌ی تحصیلی خود، به مسلکی مصروف شوند که مطابق و متناسب به رشته‌شان باشد. اغلب محصلین از سمستر اول الی آخرین سمستر همیشه با خود کلنجار رفته که آینده‌ی شغلی من چه خواهد شد؟

رشته‌آموزش کمپیوتر در عصر حاضر یکی از پرکاربردترین رشته‌ها با داشتن ساحه وسیع کاری است که در پیشرفت و ترقی یک کشور رول اساسی را ایفا می‌کند. در کشورهای در حال توسعه یا جهان سومی مثل افغانستان، تأثیر این چنین رشته‌هایی بیش از بقیه کشورهای تبارز می‌کند.

په ټوله کې د کمپیوټر زده کړې څانګې کاري فرصتونه په لاندې ډول دي:

1. Computer Teacher د کمپیوټر ښوونکی
2. ICT Instructor د معلوماتي ټکنالوژۍ ښوونکی
3. Data Entry Assistant د معلوماتو داخلولو همکار
4. Data Entry Officer د معلوماتو داخلولو آمر
5. Computer Operator کمپیوټر کار
6. Office Assistant د دفتر مرستیال
7. IT Support Technician د معلوماتي ټکنالوژي تخنیکي ملاتړ کارکوونکی
8. Network Assistant د شبکې مرستیال
9. Hardware Technician د هارډویر تخنیکر
10. Software Support Officer د سافټویر د ملاتړ کارکوونکی
11. Web Designer د ویب ډیزاینر

12. Graphic Designer د گرافیک ډیزاینر

13. Freelance Data Entry Worker د آزاد کار د معلوماتو داخلولو کارکوونکی

14. Management Information Systems (MIS) Assistant د معلوماتي سیستمونو مرستیال

15. Management Information Systems (MIS) Officer د معلوماتي سیستمونو آمر